

ACC. N.R. M. 11570:1-7.

Landskap: *Skåne* Upptecknare: *Birgit Lindvall, Höv*
Härad: *Gäddede, Frösta, Färs* Berättare: " " "
Socken: *Höved, Höv, Lövestad* Berättarens yrke: *fru*
2.1-5 2.6 2.7.
Uppteckningsår: *1950* Född år *1917* i *Höved*

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

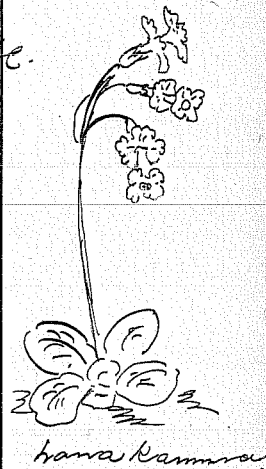
Växter i hushåll, läkkekost o. magi.
2.1-7.

LUF 72.

Skriv endast på denna sida

De små trädgårdslöpporna, som man får sig vid de
små husen och småstämmor, som jagas och ännu finns
i Ribitvarn, Hårböds skog, Trönkhuset m. fl. ställen, äro
attänjas Hårböds osken, vore nästan av dockformad!
Små runda kullar, avlånga kullar, små trekantiga, o. s. v.
kantade av en gräsmatta, och småta gångar slingrande
mellan dem. På våren låta härkas av orödesoppar och
pärlblommor (pärlhyacinter) och litet längre fram pingst-
tilljor och hanakammar. Dessa hanakammar, d. v. s.,
primulor, kan man numera inte få hos trädgårdsmästare.
Själva har jag lyckats köpa några exemplar i Sjöholmen,
vid en litet hus, jag kom förbi i fjol. Hanakammarne
voro långskäftade som den vilde queloivan, men
röda och med dubbla pipar. Som det vackraste
dukede bord jag sett, står i mitt minne, det som min
mamma en gång dukade i trädgården. Ett långt bord med vit
drädduk. Tre gula glasvablar med vackert kant, fyllda med
pingsttilljor och hanakammar.
Lyttegatt (lavendel) och rannegräs (frödligt prydnadsgräs) voro
äro i en gammaldags trädgård, liksom små
röda pärlor (hyacinter) och blå hyacinter.

Luf 72
jante in-
skandade
från 1901.

hanakammar

När jag var liten, hände det inte så sällan,
att min mamma skickade mig ut att
plocka vilda tyror, som användes som
stuvning. Vi hade även tyror i vår lilla
trädgård.

Swamp använde vi aldrig - inte vid något
tillfälle! Någon gång spåda nässlor till
nässeloppa.

Jag har låtit mig berättas, att under första
världskriget användes betor som kaffe-
ersättning.

Ballor och "vandlande junde", har man inte gärna
som rumväxter, de anses de olycka över
huset. Ballor är ju för övrigt den typiska
besöksblommor.

Förste gången jag stiftade bekantskap med
bisk, d. v. s., sprit med malört på, var som
10 åring och var då elev vid Höröts folkskola.
En dag i skolan fick jag hemskt, kolikartat
ont i magen. Jag smyglade och snöralade,
vidan läraren tog mig med in till sin bostad,
där jag fick en matked bisk. Ja, det vill
säga läraren kallade det inte för "bisk" utan för
"malörtebrännvin". Ordet bisk har jag inte hört
fjärren jag blev Hörbo, och användes ibland som
"aptitäre". Självt har jag plockat malört på
Knäböck (vid Ästervsjön), lagt det på flaskor och
hällt brännvin över. På samma sätt förfar min
make med ^{väls}svarta vinbär och för det en
riktigt gott brännvin.
Har en svagt minne av att man ~~som mat~~
före gjorde likadant med enebär, för att få
medicin.

När jag var liten, minns jag att min mamma
färgade påskägg genom att i vatten, där de
kokades, lägga löskak i vattnet. Pappan blev
av detta vackert guldgula. Pappan, som skulle
bli röda kokades i vatten med en bit röd
sickelpapper i. När jag blev så stor, att jag
kunde måla mig äggen med vattenfärg eller
ritade "ansigtsdrag" på dem.

Skärtorsdagen bakade aldrig mamma med motiveringen
att "de gamle sä, att om bakade den dagen fick
man ritter och möss i huset." Som liten
brukade jag denna dag klä ut mig till blå-
kullekärning.

Långfredagen följdes vi ^{allt} till kyrkan. Det var
på den tiden i Sanningen lång och tyrt dag. På
stojas och glamma den dagen fick man inte!
På gå bort till någon lekkaamat var tänkbart!
Och någon främmande kom inte heller till oss den dagen!

- Hulle, Hulleblommor, Hullebär = Kläder, -blommor, -bär
 Plåmaj = majviva
 Hanskomma eller hanakamma = Gullviva
 tiggarpiga = tript
 pyttä = billis, tuonstora
 svinblomma = maskros
 svinamad = mollor
 kröson = lingon
 tosebär = troligen bratved
 Herrens händer = Sankts Pers mycklar
 gögamad = karsya
 risp = vinbär
 stickelbär = krusbär
 hembär = hallon
 jorbär = smultron
 kopattar = backorippa
 rävarumpor = lumme
 lyllegatē = lavendel
 julebär = små sura körbär
 (fula = fågel)

byråstia = stor blomman (antaria)
 (→ karta)
 pästoffer = patatis

x är det inte
 humleblomster?
 m. J.

ACC. N:R M. 11570:6.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

En dam, föd 1916, uppsouken och bosatt i Höör,
och dotter till en veterinär, berättade att hon och
hennes lekkanter, när de var små och brukade
springa barfota, vid små rispor och så på
fäucerna, brukade spåta på groblad och
lägga på småsären.

Själva hade jag för 10 år sedan litet besvär med
njurarna och uppsoukades så av en Höörbo att
köpa torrade björklöv, som skulle bryggas till
till, av vilket jag skulle dricka mycket.
Jag fick även adressen på en droghandel,
där jag skulle skriva efter kuret, vilket
jag även gjorde. Det mesta av sändningen
kastade jag unkenntid.

ACC. N:R

M. 11570:7.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Violrat användes förr till att låta småbarn ligga och bite på, när de varo kinkiga vid tandsprickningen. Min syster, rädd av sin svärmor, köpte en sådan violrat till sin son, som föddes 1938. Violraten var försedd med ett hål, varigenom den kunde bindas fast vid sängkanten. "Uppringgen" i sängen kunde således inte kasta den i golvet eller få den i halsen. Bilden bredvid i ungef. naturlig storlek.

Min farmor, född 1856, talade om att de i hennes hem färgade garn i massa. Tre kärblomster användes